

Βρυξέλλες, 2.3.2022
COM(2022) 85 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2023

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2023

1. Εισαγωγή

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία υπονομεύει την ευρωπαϊκή και παγκόσμια ασφάλεια και σταθερότητα. Τα πρόσφατα γεγονότα αποτελούν σημείο καμπής για την Ευρώπη και συνιστούν θεμελιώδη αμφισβήτηση της τάξης ειρήνης μας. Η ΕΕ επιδεικνύει αλληλεγγύη προς την Ουκρανία, τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Ανταποκρινόμενη στις απρόκλητες και αδικαιολόγητες στρατιωτικές ενέργειες της Ρωσίας, η ΕΕ ενέκρινε δέσμη μαζικών και στοχευμένων κυρώσεων με μέγιστο αντίκτυπο στην οικονομία και στην πολιτική ελίτ της Ρωσίας. Ταυτόχρονα, η ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπη με ορισμένες άμεσες προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τις προσφυγικές ροές, την ασφάλεια και τα πιθανά αντίμετρα από τη Ρωσία. Η παρούσα κρίση κινδυνεύει να επηρεάσει αρνητικά την ανάπτυξη, μεταξύ άλλων μέσω των επιπτώσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές, των περαιτέρω πιέσεων στις τιμές της ενέργειας, των επίμονων σημείων συμφόρησης στην αλυσίδα εφοδιασμού και των επιπτώσεων στο κλίμα εμπιστοσύνης.

Η εξαιρετική αβεβαιότητα και οι εξαιρετικοί κίνδυνοι απαιτούν εντατικό συντονισμό των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών για τη σταδιακή έξοδο από την κρίση της COVID-19. Η τολμηρή, συντονισμένη σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής αντίδραση στην πανδημία, η άνευ προηγουμένου στήριξη από νέα μέσα της ΕΕ και η ευνοϊκή νομισματική πολιτική βοήθουν την οικονομία της ΕΕ να αντιμετωπίσει την κρίση και στηρίζουν την ανάκαμψη. Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2021, το ΑΕΠ της ΕΕ επανήλθε στα προ της κρίσης επίπεδα· στις χειμερινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, η παραγωγή αναμενόταν να υπερβεί τα προ της πανδημίας επίπεδα σε όλα τα κράτη μέλη έως τα τέλη του 2022. Η δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί αντικείμενο στενού συντονισμού στο μέλλον, ώστε να διασφαλιστεί η δημοσιονομική βιωσιμότητα και, σε συνδυασμό με ευρύτερες οικονομικές πολιτικές, να διευκολυνθεί η διατήρηση της ανάκαμψης και η στροφή της ευρωπαϊκής οικονομίας σε πορεία ισχυρότερης και βιώσιμης ανάπτυξης, παρά την επιδείνωση στο παγκόσμιο περιβάλλον.

Πρέπει να διασφαλιστεί η ετοιμότητα αντίδρασης, σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής, στις ταχέως μεταβαλλόμενες συνθήκες. Το περιβάλλον πολιτικής εξελίσσεται. Τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την πανδημία αναμένεται να καταργηθούν σταδιακά εντός του 2022, ακολουθώντας την προοδευτική εξομάλυνση της κατάστασης στον τομέα της δημόσιας υγείας.⁽¹⁾ Οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές για τον πληθωρισμό καταδεικνύουν σταδιακή εξομάλυνση της νομισματικής πολιτικής. Ωστόσο, η εισβολή στην Ουκρανία αναμένεται να έχει αρνητικό αντίκτυπο στις προοπτικές, οι οποίες είναι πλέον πιο αβέβαιες, ενώ οι κίνδυνοι τείνουν προς δυσμενέστερες εξελίξεις. Η λεγόμενη «γενική ρήτρα διαφυγής» του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ)⁽²⁾ θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται το 2022. Τούτο θα επιτρέψει στη δημοσιονομική πολιτική να προσαρμοστεί στην εξελισσόμενη κατάσταση για την αντιμετώπιση των άμεσων προκλήσεων που δημιουργεί η σημερινή κρίση. Με βάση της χειμερινές

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021) «Σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων του 2022: γενική εκτίμηση» [COM(2021) 900 final της 24ης Νοεμβρίου 2021].

⁽²⁾ Οι ειδικές διατάξεις των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ επιτρέπουν τη συντονισμένη και εύτακτη προσωρινή απόκλιση από τις συνήθεις απαιτήσεις για όλα τα κράτη μέλη σε περίπτωση γενικευμένης κρίσης που οφείλεται σε σοβαρή επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας στη ζώνη του ευρώ ή στην ΕΕ συνολικά [βλ. άρθρο 5 παράγραφος 1, άρθρο 6 παράγραφος 3, άρθρο 9 παράγραφος 1 και άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) 1466/97 και άρθρο 3 παράγραφος 5 και άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) 1467/97].

προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, η γενική ρήτρα διαφυγής αναμένεται να απενεργοποιηθεί από το 2023.⁽³⁾ Λόγω της μεγάλης αβεβαιότητας, η απενεργοποίηση θα επανεξεταστεί βάσει των εαρινών προβλέψεων 2022 της Επιτροπής. Τέλος, η συζήτηση σχετικά με το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης δρομολογήθηκε εκ νέου τον Οκτώβριο του 2021, με σκοπό την έγκαιρη επίτευξη ευρείας συναίνεσης, για το 2023, σχετικά με τη μελλοντική πορεία.⁽⁴⁾

Η παρούσα ανακοίνωση παρέχει στα κράτη μέλη κατευθύνσεις σχετικά με την άσκηση και τον συντονισμό της δημοσιονομικής πολιτικής, ανάλογα με την εξέλιξη των οικονομικών προοπτικών. Οι κατευθύνσεις λαμβάνουν υπόψη τη θετική εμπειρία από την παροχή παρόμοιων κατευθύνσεων τον Μάρτιο του 2021, η οποία συνέβαλε στη συνεχή συζήτηση στο Συμβούλιο, στην Ευρωομάδα και με άλλους ενδιαφερόμενους φορείς από την ΕΕ και τον διεθνή χώρο σχετικά με την κατάλληλη απόκριση σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής και την προσαρμογή της. Οι αρχές αποτυπώνουν τις χειμερινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής και θα πρέπει να διέπουν τα προσεχή προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών. Οι κατευθύνσεις θα προσαρμοστούν στις οικονομικές εξελίξεις, ανάλογα με τις ανάγκες, το αργότερο στο πλαίσιο της εαρινής δέσμης μέτρων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου της Επιτροπής στα τέλη Μαΐου 2022.

Η υπόλοιπη ανακοίνωση αποτελείται από τέσσερις ενότητες. Στην ενότητα 2 παρουσιάζονται οι οικονομικές προοπτικές για το 2022 και το 2023. Η ενότητα 3 καθορίζει πέντε αρχές και εστιάζει στις επιπτώσεις, με βάση τις χειμερινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, για τις δημοσιονομικές συστάσεις που θα προταθούν στα κράτη μέλη τον Μάιο του 2022 σχετικά με τα δημοσιονομικά τους προγράμματα για το 2023. Η ενότητα 4 συνοψίζει την πορεία των εργασιών σχετικά με την επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης. Στην ενότητα 5 περιγράφονται τα επόμενα βήματα.

2. Οικονομική κατάσταση και οικονομικές προοπτικές

Η οικονομία της ΕΕ διέρχεται το τρίτο έτος της πανδημίας της COVID-19, έχοντας καλύψει τη διαφορά με τα προ της πανδημίας επίπεδα παραγωγής της. Η οικονομία της ΕΕ ανέκαμψε σε σημαντικό βαθμό το 2021 και η ανεργία έφθασε σε πρωτοφανή χαμηλά επίπεδα· ωστόσο, ο ρυθμός επέκτασης σημείωσε επιβράδυνση προς το τέλος του έτους. Η εμφάνιση της παραλλαγής Όμικρον οδήγησε στην επαναφορά των περιορισμών στην κινητικότητα, σε νέα επιβάρυνση των συστημάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και σε ελλείψεις εργατικού δυναμικού λόγω ασθένειας, καραντίνας και καθηκόντων φροντίδας. Οι παρατεταμένες διαταραχές του εφοδιασμού σε συνδυασμό με τα υψηλά επίπεδα ζήτησης είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών των βασικών προϊόντων και της ενέργειας. Αυτές οι δυσμενείς εξελίξεις έπληξαν τη δυναμική της ανάπτυξης στην ΕΕ, ενώ η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ επιβραδύνθηκε το τελευταίο τρίμηνο του 2021.

Οι χειμερινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής προέβλεπαν ότι, το 2022 και το 2023, θα συνεχιζόταν η εύρωστη οικονομική επέκταση της ευρωπαϊκής οικονομίας, αν και σε χαμηλότερο επίπεδο. Έπειτα από μια περίοδο επιβράδυνσης, η οικονομική επέκταση αναμενόταν να επιταχυνθεί εκ νέου το δεύτερο τρίμηνο του 2022 και να παραμείνει εύρωστη κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων. Τα

⁽³⁾ Η γενική ρήτρα διαφυγής ενεργοποιήθηκε με την έγκριση της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης [COM(2020) 123 final της 23ης Μαρτίου 2020]. Η απόφαση για την απενεργοποίηση βασίζεται σε συνολική αξιολόγηση της κατάστασης της οικονομίας, με βασικό ποσοτικό κριτήριο το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας στην ΕΕ ή στη ζώνη του ευρώ σε σύγκριση με τα προ κρίσης επίπεδα (τέλη του 2019). Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021) «Ένας χρόνος από την έξαρση της πανδημίας COVID-19: απόκριση σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής» [COM(2021)105 final της 3ης Μαρτίου 2021, σ. 7-8 και σ. 14].

⁽⁴⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021) «Η οικονομία της ΕΕ μετά την COVID-19: επιπτώσεις για την οικονομική διακυβέρνηση» [COM(2021) 662 final της 19ης Οκτωβρίου 2021].

θεμελιώδη μεγέθη στα οποία στηρίζεται η επέκταση παρέμειναν ισχυρά. Η βελτίωση της αγοράς εργασίας, τα υψηλά επίπεδα αποταμίευσης των νοικοκυριών, οι συνθήκες χρηματοδότησης, που παραμένουν ευνοϊκές, και η διάθεση των κονδυλίων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) αναμενόταν ότι θα εξασφάλιζαν μια παρατεταμένη φάση εύρωστης οικονομικής επέκτασης. Σύμφωνα με τις χειμερινές προβλέψεις, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ της ΕΕ αναμενόταν να ανέλθει στο 4,0 % το 2022, ήτοι ποσοστό 1,3 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο σε σύγκριση με το 2021, το οποίο εξακολουθεί, ωστόσο, να υπερβαίνει αρκετά τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο. Οι χειμερινές προβλέψεις⁽⁵⁾ προέβλεπαν ότι η «επιστροφή στην κανονικότητα» θα συνεχιζόταν το 2023, έτος κατά το οποίο ο ρυθμός ανάπτυξης αναμενόταν να μετριαστεί στο 2,8 %.

Η εισβολή στην Ουκρανία και οι επακόλουθες γεωπολιτικές εντάσεις δεν ελήφθησαν υπόψη στις χειμερινές προβλέψεις. Τούτο επηρεάζει αρνητικά τις προοπτικές ανάπτυξης και αυξάνει περαιτέρω τους κινδύνους δυσμενέστερων εξελίξεων. Για παράδειγμα, ο πληθωρισμός ενδέχεται να είναι τελικά υψηλότερος από τον αναμενόμενο, ως αποτέλεσμα των πιέσεων στο κόστος που οφείλονται στα σημεία συμφόρησης στην πλευρά της προσφοράς. Οι υψηλότερες τιμές της ενέργειας, που μετακυλίνονται από τις τιμές παραγωγού στις τιμές καταναλωτή σε μεγαλύτερο βαθμό, ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τη συνολική ζήτηση. Τα σημεία συμφόρησης στον παγκόσμιο εφοδιασμό είναι πιθανό να εξακολουθήσουν να υφίστανται έως και το 2022. Επιπλέον, εάν οι δευτερογενείς επιπτώσεις πιθανών αυξήσεων των μισθών πάνω από την παραγωγικότητα είναι σημαντικότερες από τις αναμενόμενες, ο πληθωρισμός ενδέχεται να διατηρηθεί σε υψηλά επίπεδα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Θετικό στοιχείο αποτελούν οι επενδύσεις που προωθούνται από τον ΜΑΑ και τα κονδύλια του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ), συμπεριλαμβανομένων των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, οι οποίες θα μπορούσαν να τονώσουν ακόμη περισσότερο την οικονομική δραστηριότητα.

3. Βασικές αρχές και επιπτώσεις για τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις

Η παρούσα ενότητα καθορίζει τις βασικές αρχές που θα διέπουν την αξιολόγηση των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών από την Επιτροπή. Οι επιπτώσεις στις δημοσιονομικές συστάσεις που θα προταθούν στα κράτη μέλη τον Μάιο του 2022 σχετικά με τα δημοσιονομικά τους προγράμματα για το 2023 βασίζονται στις χειμερινές προβλέψεις. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση και θα προσαρμόζει αναλόγως τις κατευθύνσεις πολιτικής της.

Οι δημοσιονομικές συστάσεις για το 2023 θα διατυπωθούν με ποιοτικούς όρους σε ποσοτική βάση. Δεδομένων των ειδικών οικονομικών συνθηκών και των συνακόλουθων δυσκολιών στην εκτίμηση των κενών παραγωγής και των διαρθρωτικών ισοζυγίων, η Επιτροπή θα προτείνει την άνοιξη, όπως και πέρυσι, ειδικές ανά χώρα κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής εφαρμόζοντας την προσέγγιση που υιοθετήθηκε στις δημοσιονομικές συστάσεις για το 2022 σχετικά με τον περιορισμό της αύξησης των τρεχουσών δαπανών και την εξέταση της ποιότητας και της σύνθεσης των δημόσιων οικονομικών. Αυτό θα αποτελέσει τη βάση για την παρακολούθηση, από την Επιτροπή, των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων σε σχέση με τις συστάσεις. Οι προϋπολογισμοί των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ για το 2023 θα αξιολογηθούν το φθινόπωρο, στις γνώμες της Επιτροπής σχετικά με τα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων.

Αρχή #1: Διασφάλιση του συντονισμού πολιτικών και ενός συνεκτικού μείγματος πολιτικών

Ο συντονισμός της δημοσιονομικής πολιτικής παραμένει καίριας σημασίας. Η συντονισμένη δημοσιονομική αντίδραση των κρατών μελών στη σοβαρή επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας

⁽⁵⁾ Οι χειμερινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής δημοσιεύθηκαν στις 10 Φεβρουαρίου, με καταληκτική ημερομηνία παροχής στοιχείων την 1η Φεβρουαρίου 2022.

λόγω της πανδημίας της COVID-19, η οποία διευκολύνεται από την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής και συνοδεύεται από δράσεις σε επίπεδο ΕΕ, υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχής όσον αφορά τον μετριασμό των οικονομικών επιπτώσεων της επιβράδυνσης αυτής. Απαιτείται συνεχής εντατικός συντονισμός των δημοσιονομικών πολιτικών για να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση προς μια νέα και βιώσιμη πορεία ανάπτυξης και η δημοσιονομική βιωσιμότητα.

Ο κατάλληλος δημοσιονομικός προσανατολισμός για τη ζώνη του ευρώ θα πρέπει να προκύπτει από τη σωστή ισορροπία μεταξύ των παραμέτρων βιωσιμότητας και σταθεροποίησης. Είναι σημαντικό να επιτευχθεί αυτή η διάρθρωση σε επίπεδο χώρας, λαμβανομένης υπόψη της διάστασης της ζώνης του ευρώ / της ΕΕ. Μολονότι η οικονομία εξακολουθεί να ωφελείται από τα ισχυρά θεμελιώδη μεγέθη και τη στήριξη των ταμείων της ΕΕ, ιδίως του ΜΑΑ, η σταδιακή κατάργηση των μέτρων που ελήφθησαν για τη στήριξη της οικονομίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας θα εξαλείψει έναν σημαντικό ευνοϊκό παράγοντα για το σύνολο της οικονομίας το 2023. Το χρονοδιάγραμμα και ο ρυθμός εξομάλυνσης της δημοσιονομικής πολιτικής θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις αλληλεπιδράσεις με τις πολιτικές για τον νομισματικό και τον χρηματοπιστωτικό τομέα και τη δημοσιονομική ώθηση που προέρχεται από τον ΜΑΑ ⁽⁶⁾.

Με βάση τις χειμερινές προβλέψεις, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι η μετάβαση από έναν συνολικό υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό την περίοδο 2020-2022 σε έναν γενικά ουδέτερο συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό φαίνεται πρόσφορη το 2023, ενώ βρίσκεται σε ετοιμότητα ώστε να αντιδρά ανάλογα με την εξελισσόμενη οικονομική κατάσταση.

Αρχή #2: Διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους μέσω σταδιακής και υψηλής ποιότητας δημοσιονομικής προσαρμογής και οικονομικής ανάπτυξης

Οι δείκτες δημόσιου χρέους είναι υψηλοί και έχουν αυξηθεί λόγω της πανδημίας. Η αναγκαία δημοσιονομική αντιμετώπιση της πανδημίας της COVID-19 και η συρρίκνωση της παραγωγής έχουν οδηγήσει σε σημαντική αύξηση των δεικτών δημόσιου χρέους, ιδίως σε ορισμένα κράτη μέλη με υψηλό χρέος, αλλά χωρίς να αυξηθεί το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους. Ο συνολικός δείκτης δημόσιου χρέους της ΕΕ κορυφώθηκε σε περίπου 92 % του ΑΕΠ το 2021 και αναμένεται να μειωθεί μόνο ελάχιστα στο 89 % του ΑΕΠ το 2023. Ταυτόχρονα, εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Το 2023, οι δείκτες δημόσιου χρέους αναμένεται να παραμείνουν πάνω από το 100 % του ΑΕΠ σε έξι κράτη μέλη και κάτω από το 60 % του ΑΕΠ στα μισά περίπου κράτη μέλη.

Σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, ο δείκτης δημόσιου χρέους της ΕΕ θα σταθεροποιηθεί σε γενικές γραμμές κατά την επόμενη δεκαετία, αλλά θα εξακολουθήσει να αυξάνεται σε ορισμένα κράτη μέλη με υψηλό χρέος. Διάφοροι παράγοντες θα επηρεάσουν τη δυναμική του χρέους. Αφενός, οι κίνδυνοι που συνδέονται με την αύξηση του δημόσιου χρέους επιδεινώνονται από άλλες προκλήσεις, όπως το προβλεπόμενο κόστος της γήρανσης του πληθυσμού και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις (με τη μορφή εγγυήσεων) που χορηγήθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης της COVID-19. Αφετέρου, το 2021, η δυναμική του χρέους ήταν γενικά καλύτερη από το αναμενόμενο. Το χαμηλό κόστος χρηματοδότησης και οι ευνοϊκές αναπτυξιακές προοπτικές, εν μέρει χάρη στον θετικό αντίκτυπο που αναμένεται να έχουν οι επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στη δυνητική ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα, αποτελούν ελαφρυντικούς παράγοντες. Το μέγεθος αυτού του αντικτύπου εξαρτάται από την εξέλιξη των διαφορών μεταξύ ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίου, η οποία παραμένει αβέβαιη.

⁽⁶⁾ Ενώ οι επιχορηγήσεις του ΜΑΑ θα συνεχίσουν να στηρίζουν την οικονομία κάθε χρόνο, η ετήσια δημοσιονομική ώθηση που παρέχεται από τον ΜΑΑ αντιστοιχεί στη διαφορά στις απορροφήσεις επιχορηγήσεων του ΜΑΑ από το ένα έτος στο άλλο.

Απαιτείται πολυετής δημοσιονομική προσαρμογή, σε συνδυασμό με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για τη διατήρηση του αναπτυξιακού δυναμικού, προκειμένου να περιοριστεί η δυναμική του χρέους. Η διασφάλιση βιώσιμων δημόσιων οικονομικών μέσω σταδιακής μείωσης του υψηλού δημόσιου χρέους είναι σημαντική. Υπάρχει κίνδυνος ορισμένα κράτη μέλη να εξέλθουν από την κρίση με υψηλότερους δείκτες δαπανών και χαμηλότερους δείκτες εσόδων (ως ποσοστό του ΑΕΠ). Η αποτυχία μείωσης του χρέους μεσοπρόθεσμα στις χώρες με υψηλό χρέος θα επηρεάσει αρνητικά τις αναπτυξιακές προοπτικές και θα διευρύνει τις αποκλίσεις μεταξύ των χωρών. Με την έκθεση των δημόσιων λογαριασμών σε δυσμενείς εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές θα μπορούσε να τεθεί σε κίνδυνο η συνολική ανθεκτικότητα των οικονομιών. Η ευαισθησία της δυναμικής του χρέους στην εξέλιξη των όρων χρηματοδότησης είναι σημαντικό στοιχείο για τον προσδιορισμό του αναγκαίου βαθμού και ρυθμού της προσαρμογής. Οι επιτυχείς στρατηγικές μείωσης του χρέους θα πρέπει να επικεντρωθούν στη δημοσιονομική εξυγίανση, στην ποιότητα και σύνθεση των δημόσιων οικονομικών και στην προώθηση της ανάπτυξης. Η υπερβολικά απότομη εξυγίανση θα υπονομεύσει τη συνεχιζόμενη ανάκαμψη και θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στη δυνητική ανάπτυξη, στο κλίμα της αγοράς και στο κόστος χρηματοδότησης ενώ, τελικά, θα αποδειχθεί επιβλαβής για τη βιωσιμότητα του χρέους.

Με βάση τις χειμερινές προβλέψεις, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι είναι σκόπιμη η έναρξη σταδιακής δημοσιονομικής προσαρμογής για τη μείωση του υψηλού δημόσιου χρέους από το 2023, ενώ η υπερβολικά απότομη εξυγίανση θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την ανάπτυξη και, ως εκ τούτου, τη βιωσιμότητα του χρέους.

Αρχή #3: Ενθάρρυνση των επενδύσεων και προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης

Η μετάβαση των ευρωπαϊκών οικονομιών σε μια πορεία υψηλότερης βιώσιμης ανάπτυξης και η αντιμετώπιση των προκλήσεων της διττής μετάβασης θα πρέπει να βρίσκονται στην κορυφή των προτεραιοτήτων όλων των κρατών μελών.⁽⁷⁾ Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και άλλων οργανισμών, υπάρχουν μεγάλες επενδυτικές ανάγκες για την επίτευξη των κλιματικών και ψηφιακών στόχων της ΕΕ. Για την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας απαιτούνται πρόσθετες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις ύψους 520 δισ. EUR ετησίως κατά την περίοδο 2021-2030. Το επενδυτικό κενό για την επίτευξη ψηφιακού μετασχηματισμού στην ΕΕ εκτιμάται σε περίπου 125 δισ. EUR ετησίως κατά τη διάρκεια της επόμενης δεκαετίας. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των επενδύσεων θα πρέπει να κινητοποιηθεί από τον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, ο δημόσιος τομέας πρέπει επίσης να διαδραματίσει τον ρόλο του με την παροχή συμπληρωματικής χρηματοδότησης με σκοπό τη στήριξη πολιτικών, την ελαχιστοποίηση των κινδύνων των καινοτόμων έργων, την καθοδήγηση και την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και την αντιμετώπιση των ανεπαρειών της αγοράς. Η ανακοίνωση σχετικά με ένα διαχρονικό ευρωπαϊκό μοντέλο ανάπτυξης υπογραμμίζει τη σημασία της συντονισμένης δράσης όλων των σχετικών φορέων, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, των κρατών μελών και του ιδιωτικού τομέα, για την ενεργοποίηση όλων των διαθέσιμων μοχλών πολιτικής.⁽⁸⁾ Η διασφάλιση της συνοχής μεταξύ των επενδυτικών και των μεταρρυθμιστικών πολιτικών στα κράτη μέλη και μεταξύ των εθνικών και των ενωσιακών στόχων είναι καίριας σημασίας.

Ο ΜΑΑ και τα κονδύλια του ΠΔΠ θα στηρίξουν δημόσιες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις κατά τα επόμενα έτη. Ο ΜΑΑ —το κεντρικό στοιχείο του NextGenerationEU— παρέχει 338 δισ. EUR σε μη

⁽⁷⁾ Οι τρέχουσες προτεραιότητες της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης της ΕΕ διαρθρώνονται γύρω από τέσσερις διαστάσεις: περιβαλλοντική βιωσιμότητα, παραγωγικότητα, δικαιοσύνη, μακροοικονομική σταθερότητα. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021) «Ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2022», COM(2021) 740 final της 21ης Νοεμβρίου 2021.

⁽⁸⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022) «Το διαχρονικό ευρωπαϊκό μοντέλο ανάπτυξης: προς την πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική οικονομία.»

επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») και έως και 386 δις. EUR σε δάνεια (αμφότερα τα ποσά σε τρέχουσες τιμές) έως το 2026. Η χρηματοδότηση του ΜΑΑ θα συμβάλει στην οικοδόμηση ανθεκτικότητας, στην επίτευξη προόδου όσον αφορά τους περιβαλλοντικούς και ψηφιακούς μας στόχους και στην ενίσχυση της συνοχής, της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Μέχρι στιγμής, έχουν εγκριθεί τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας 22 χωρών της ΕΕ και έχουν καταβληθεί πληρωμές προχρηματοδότησης σε 21 χώρες από αυτές που το ζήτησαν. Η εκταμίευση των επιχορηγήσεων του ΜΑΑ αναμένεται να είναι εμπροσθοβαρής, με περίπου τα δύο τρίτα των επιχορηγήσεων να έχουν καταβληθεί έως το τέλος του 2023.⁽⁹⁾ Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις του ΜΑΑ θα καταστήσουν δυνατή τη χρηματοδότηση επενδυτικών έργων υψηλής ποιότητας και θα καλύψουν το κόστος των μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα, χωρίς να προκαλέσουν υψηλότερα ελλείμματα και χρέη. Ως εκ τούτου, η ταχεία υλοποίηση των ΣΑΑ θα προωθήσει τη σταθερή και βιώσιμη ανάκαμψη, θα ενθαρρύνει την υψηλότερη δυνατή ανάπτυξη και θα στηρίξει τη σταδιακή βελτίωση των δημοσιονομικών θέσεων, μεταξύ άλλων και στα κράτη μέλη με τους υψηλότερους δείκτες δημόσιου χρέους. Η έγκριση των κονδυλίων νέας γενιάς της πολιτικής συνοχής της ΕΕ θα ενισχύσει περαιτέρω τις επενδύσεις και θα προωθήσει τη διττή μετάβαση και την ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την επικράτεια της Ένωσης.

Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να προστατεύουν τις συνολικές επενδύσεις και, όπου δικαιολογείται, να επεκτείνουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, ιδίως για την πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική μετάβαση. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην υψηλή ποιότητα των επενδύσεων, σύμφωνα με τις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από τον ΜΑΑ. Οι δημοσιονομικές πολιτικές θα πρέπει να αναπροσανατολιστούν στη στήριξη της διττής μετάβασης προκειμένου να επιτευχθεί διαρκής και βιώσιμη ανάπτυξη. Όπου είναι αναγκαίο, π.χ. ως απάντηση στη μείωση των συνεισφορών του ΜΑΑ, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επεκτείνουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, ιδίως για τη διττή μετάβαση. Η δημοσιονομική προσαρμογή από τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος δεν θα πρέπει να επιβαρύνει τις επενδύσεις, αλλά μάλλον να υλοποιείται μέσω του περιορισμού της αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις υψηλής ποιότητας θα πρέπει να προωθούνται και να προστατεύονται στα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά σχέδια, δεδομένου ότι η προώθηση μιας ανθεκτικής οικονομίας και η αντιμετώπιση των προκλήσεων της διττής μετάβασης αποτελούν κοινούς βασικούς στόχους πολιτικής για το 2023 και μετά.

Αρχή #4: Προώθηση δημοσιονομικών στρατηγικών που συνάδουν με μια μεσοπρόθεσμη προσέγγιση της δημοσιονομικής προσαρμογής, λαμβανομένου υπόψη του ΜΑΑ

Η δημοσιονομική προσαρμογή στα κράτη μέλη με υψηλό χρέος θα πρέπει να είναι σταδιακή, να μην οδηγεί σε υπερβολικά περιοριστικό δημοσιονομικό προσανατολισμό, να υποστηρίζεται από επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επανεκκίνηση του αναπτυξιακού δυναμικού, διευκολύνοντας, με τον τρόπο αυτόν, την επίτευξη αξιόπιστης καθοδικής πορείας του χρέους. Οι σταδιακές και συνεχείς προσπάθειες δημοσιονομικής προσαρμογής θα πρέπει να συμβαδίζουν με τη βελτίωση της σύνθεσης των δημόσιων οικονομικών για να μειωθεί το χρέος μεσοπρόθεσμα. Τα μεσοπρόθεσμα σχέδια πρέπει να

⁽⁹⁾ Επί του παρόντος, τα 22 σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο ανέρχονται σε ποσό 291 δις. EUR σε μη επιστρεπτέα στήριξη και 154 δις. EUR σε δάνεια. Έξι κράτη μέλη (η Κύπρος, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία και η Σλοβενία) έχουν εγκρίνει σχέδιο που περιλαμβάνει δάνειο. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 για τον ΜΑΑ, ο υπολογισμός της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς της μη επιστρεπτέας στήριξης του ΜΑΑ θα επικαιροποιηθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), «Ετήσια έκθεση για τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας».

συνάδουν με την ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους των κρατών μελών.⁽¹⁰⁾ Τα σχέδια θα πρέπει να υποστηρίζονται από συγκεκριμένες αναφορές στις οικείες προγραμματισμένες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις και θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα εκταμίευσης των κονδυλίων της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων του ΜΑΑ). Για την περίοδο μετά το 2023, τα εν λόγω μεσοπρόθεσμα σχέδια θα πρέπει να επικεντρώνονται στην επιδίωξη δημοσιονομικής εξυγίανσης για την επίτευξη μεσοπρόθεσμων συνετών δημοσιονομικών θέσεων με σταδιακό, σταθερό και ευνοϊκό προς την ανάπτυξη τρόπο. Στα σχέδια θα πρέπει να ορίζονται λεπτομερώς τα υποκείμενα μέτρα και οι συνοδευτικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

Η πορεία προσαρμογής της δημοσιονομικής πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις που έχει η στήριξη του ΜΑΑ στην οικονομική δραστηριότητα. Οι επιχορηγήσεις του ΜΑΑ θα εξακολουθήσουν να παρέχουν σημαντική δημοσιονομική στήριξη για την αύξηση της συνολικής ζήτησης μέχρι να κορυφωθεί η πορεία πληρωμών των σχεδίων κάθε κράτους μέλους, η οποία στη συνέχεια θα μειωθεί. Τούτο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά σχέδια.

Η εξυγίανση δεν θα πρέπει να καθυστερήσει αδικαιολόγητα. Εάν μια αναγκαία δημοσιονομική προσαρμογή αναβληθεί για τα επόμενα έτη, αυξάνονται οι κίνδυνοι υλοποίησης και συχνά δυσχεραίνεται η επίτευξη των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών στόχων που καθορίζονται στα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών. Επιπλέον, η εφαρμογή οπισθοβαρούς δημοσιονομικής στρατηγικής συνδέεται επίσης με κυβερνήσεις που χρησιμοποιούν απρόσμενες θετικές εξελίξεις από πλευράς ανάπτυξης και έκτακτα δημοσιονομικά έσοδα για την αύξηση των τρεχουσών δαπανών ή τις φορολογικές ελαφρύνσεις, αντί να επιταχύνουν τη μείωση του χρέους. Αυτό συχνά συνεπάγεται τη μη ανασύσταση των αποθεμάτων ασφαλείας όταν το επιτρέπουν οι οικονομικές συνθήκες.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, τα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης θα πρέπει να καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά σχέδια των κρατών μελών εξασφαλίζουν τη σταδιακή καθοδική πορεία του δημόσιου χρέους προς συνετά επίπεδα και βιώσιμη ανάπτυξη μέσω σταδιακής εξυγίανσης, επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων.

Αρχή #5: Διαφοροποίηση των δημοσιονομικών στρατηγικών και συνεκτίμηση της διάστασης της ζώνης του ευρώ

Από το 2023, η έναρξη σταδιακής δημοσιονομικής προσαρμογής στα κράτη μέλη με υψηλό χρέος είναι αναγκαία για τη σταθεροποίηση και, στη συνέχεια, τη μείωση των δεικτών χρέους. Όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, εξακολουθεί να είναι σημαντική η ανασύσταση των δημοσιονομικών αποθεμάτων ασφαλείας και η συνέχιση της πορείας μείωσης των δεικτών δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ ώστε να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα έναντι μελλοντικών κλυδωνισμών, να διατηρηθούν ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης και να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της ζώνης του ευρώ ενόψει δυνητικών δευτερογενών συνεπειών. Με βάση τις χειμερινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, όσον αφορά τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος κρίνεται σκόπιμη η σταδιακή βελτίωση των υποκείμενων δημοσιονομικών τους θέσεων από το 2023. Για να επιτευχθεί αυτό, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες τρέχουσες δαπάνες (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) θα πρέπει να αυξάνονται με βραδύτερο ρυθμό σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυνητική παραγωγή (όπως μετράται με βάση την τιμή αναφοράς για τις δαπάνες). Τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος θα πρέπει να συνεχίσουν να προωθούν τις επενδύσεις που απαιτούνται για τη διττή μετάβαση και να εφαρμόζουν τη δημοσιονομική προσαρμογή στις εθνικά

⁽¹⁰⁾ Κώδικας δεοντολογίας του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (2017) <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9344-2017-INIT/en/pdf>

χρηματοδοτούμενες τρέχουσες δαπάνες. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να υποστηρίζεται από την έγκαιρη υλοποίηση των ΣΑΑ. Τυχόν έκτακτα έσοδα, συμπεριλαμβανομένων των απρόσμενων θετικών εξελίξεων από πλευράς ανάπτυξης, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη μείωση του χρέους.

Τα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στις επενδύσεις για τη διττή μετάβαση. Τα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος χαρακτηρίζονται γενικά από υγιείς δημοσιονομικές θέσεις. ⁽¹¹⁾ Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην επέκταση των δημόσιων επενδύσεων για τη διττή μετάβαση, όπου είναι αναγκαίο (για παράδειγμα, ως απάντηση στη μείωση των συνεισφορών του ΜΑΑ) μέσω εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων που αυξάνονται ταχύτερα από τη μεσοπρόθεσμη δυναμική παραγωγή. Η εξέλιξη των τρεχουσών δαπανών θα πρέπει να συνάδει με τη διατήρηση ενός συνολικά ουδέτερου προσανατολισμού πολιτικής και, ως εκ τούτου, με τη μη επίτευξη δημοσιονομικής προσαρμογής το 2023, εκτός εάν οι ενδείξεις υπερβολικής ζήτησης απαιτήσουν ευέλικτες δημοσιονομικές πολιτικές για τον έλεγχο της αύξησής της ή, αντιστρόφως, εάν η επιδείνωση των οικονομικών προοπτικών απαιτήσει πρόσθετες δαπάνες. Τούτο θα συμβάλει στη διατήρηση κατάλληλου προσανατολισμού πολιτικής για τη ζώνη του ευρώ συνολικά, δεδομένου ότι οι δευτερογενείς συνέπειες από την πρόωρη δημοσιονομική λιτότητα στα κράτη μέλη με χαμηλό/μεσαίο χρέος θα μπορούσαν να μειώσουν αδικαιολόγητα τη συνολική ζήτηση στη ζώνη του ευρώ και να καταστήσουν δυσκολότερη την εφαρμογή δημοσιονομικής προσαρμογής για τα κράτη μέλη με υψηλό χρέος.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, οι δημοσιονομικές συστάσεις θα πρέπει να εξακολουθήσουν να διαφοροποιούνται μεταξύ των κρατών μελών και να λαμβάνουν υπόψη πιθανές δευτερογενείς συνέπειες μεταξύ των χωρών. Η εθνική δημοσιονομική προσαρμογή —όπου χρειάζεται— θα πρέπει να επιτευχθεί κατά τρόπο που να βελτιώνει τη σύνθεση των δαπανών και να προστατεύει τις συνολικές επενδύσεις.

Επιπτώσεις στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ)

Η Επιτροπή δεν θα προτείνει την κίνηση νέων ΔΥΕ την άνοιξη του 2022. Η πανδημία της COVID-19 εξακολουθεί να επιφέρει έκτακτες μακροοικονομικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις οι οποίες, μαζί με την τρέχουσα γεωπολιτική κατάσταση, προκαλούν εξαιρετική αβεβαιότητα, μεταξύ άλλων και για τον σχεδιασμό λεπτομερούς πορείας της δημοσιονομικής πολιτικής. Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να ληφθεί απόφαση σχετικά με την υπαγωγή κρατών μελών σε ΔΥΕ την άνοιξη του 2022.

Η Επιτροπή θα αξιολογήσει εκ νέου τη σκοπιμότητα της πρότασης για κίνηση ΔΥΕ το φθινόπωρο του 2022. Τα κράτη μέλη με προβλεπόμενη υπέρβαση του ορίου για το έλλειμμα το 2023 και εξής θα πρέπει να παραθέσουν τα σχεδιαζόμενα μέτρα πολιτικής τους για τη μείωση του ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς, ώστε αυτό να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της αξιολόγησης των σχετικών παραγόντων, κατά περίπτωση⁽¹²⁾. Όσον αφορά τα κράτη μέλη με δείκτη χρέους άνω της τιμής αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ, η Επιτροπή θα εξετάσει, στο πλαίσιο της αξιολόγησης όλων των σχετικών παραγόντων, εάν η συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους απαιτεί ενδεχομένως υπερβολικά απαιτητική εμπροσθοβαρή δημοσιονομική προσπάθεια που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, κατά την Επιτροπή, η συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους δεν κρίνεται αναγκαία υπό τις τρέχουσες εξαιρετικές οικονομικές συνθήκες. Παράλληλα, θα συνεχιστεί η παρακολούθηση της

⁽¹¹⁾ Σύμφωνα με προσομοιώσεις της Επιτροπής, ακόμη και μια πολύ συγκρατημένη πορεία προσαρμογής θα οδηγήσει ταχέως σε δημοσιονομικά πλεονάσματα σε ορισμένα από τα εν λόγω κράτη μέλη.

⁽¹²⁾ Οι κατάλληλοι σχετικοί παράγοντες προσδιορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού 1467/97. Κατ' αρχήν, η ΔΥΕ βάσει ελλείμματος μπορεί να αποφευχθεί μόνον εάν το υπερβολικό έλλειμμα είναι προσωρινό, έκτακτο και πλησίον της τιμής αναφοράς.

εξέλιξης του χρέους και του ελλείμματος και η Επιτροπή θα αξιολογήσει εκ νέου τη σκοπιμότητα πρότασης για κίνηση ΔΥΕ το φθινόπωρο του 2022.

4. Πορεία των εργασιών για την επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης

Τον Οκτώβριο του 2021, η Επιτροπή ξεκίνησε εκ νέου τη δημόσια συζήτηση για την επανεξέταση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, καλώντας τα άλλα θεσμικά όργανα και όλους τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς να συμμετάσχουν. Η συζήτηση βρίσκεται σε εξέλιξη, έχοντας ως βάση τόσο την άποψη της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματικότητα του πλαισίου οικονομικής εποπτείας που παρουσιάστηκε τον Φεβρουάριο του 2020 όσο και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την κρίση της COVID-19. Η δημόσια συζήτηση σχετικά με το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ επικεντρώνεται: στην πρόκληση της μείωσης του χρέους σε συνετά επίπεδα με σταδιακό, σταθερό και φιλικό προς την ανάπτυξη τρόπο· στην ανάγκη να διατηρηθούν οι δημόσιες επενδύσεις σε υψηλά επίπεδα για τα επόμενα έτη — συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων για τη διττή μετάβαση— και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα· στη σημασία της καλής σύνθεσης και ποιότητας των δημόσιων οικονομικών και στην ανάγκη για αντικυκλική δημοσιονομική πολιτική και δημιουργία δημοσιονομικών περιθωρίων για σταθεροποίηση· στη σημασία του εντατικού συντονισμού των πολιτικών μεταξύ των διαφόρων εργαλείων πολιτικής και μεταξύ ενωσιακού και εθνικού επιπέδου· και στην ανάγκη να απλουστευθεί το πλαίσιο της ΕΕ και να διασφαλιστεί η αποτελεσματική επιβολή του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ. Η συζήτηση πραγματοποιείται μέσω διαφόρων φόρουμ, όπως ειδικές συνεδριάσεις, εργαστήρια και διαδικτυακή έρευνα. Σε αυτή τη χωρίς αποκλεισμούς συζήτηση συμμετέχουν πολίτες καθώς και ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων φορέων, και ειδικότερα οι κοινωνικοί εταίροι, η ακαδημαϊκή κοινότητα, άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ, καθώς και εθνικές κυβερνήσεις και κοινοβούλια, μεταξύ άλλων. Η διαδικτυακή έρευνα ολοκληρώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2021. Επί του παρόντος, η Επιτροπή αναλύει τις παρατηρήσεις που έλαβε και θα υποβάλει συνοπτική έκθεση τον Μάρτιο του 2022. Η συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης συνεχίζεται προκειμένου να επιτευχθεί συναίνεση όσον αφορά το μέλλον του πλαισίου.

Η εν εξελίξει συζήτηση δίνει επίσης στα κράτη μέλη την ευκαιρία να εξετάσουν τους βασικούς στόχους του πλαισίου διακυβέρνησης, τη λειτουργία του και τις νέες προκλήσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Συζητήσεις πραγματοποιούνται κυρίως στο πλαίσιο της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής, αλλά και σε υπουργικό επίπεδο στο Συμβούλιο (ECOFIN), καθώς και μεταξύ των μελών της ζώνης του ευρώ στην Ευρωομάδα για συγκεκριμένες πτυχές που αφορούν τη ζώνη του ευρώ. Οι συζητήσεις διαρθρώνονται γύρω από έναν περιορισμένο αριθμό βασικών θεμάτων, σύμφωνα με τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στην ανακοίνωση του Οκτωβρίου του 2021 και σύμφωνα με τα βασικά θέματα της δημόσιας συζήτησης. Σε αυτά περιλαμβάνονται: η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και η φιλική προς την ανάπτυξη μείωση του χρέους· η προστασία των δημόσιων επενδύσεων και του ρόλου του δημοσιονομικού πλαισίου στην προώθηση των δημόσιων επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων, υπό το πρίσμα της μετάβασης σε μια πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική οικονομία της ΕΕ· οι σκέψεις σχετικά με τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την αντιμετώπιση της κρίσης της COVID-19 (συμπεριλαμβανομένου του ΜΑΑ)· οι αντικυκλικές δημοσιονομικές πολιτικές και η δημιουργία περιθωρίων για βραχυπρόθεσμη σταθεροποίηση· και ο τρόπος με τον οποίο θα απλουστευθούν τα δημοσιονομικά πλαίσια και θα βελτιωθεί η ανάληψη ευθύνης σε εθνικό επίπεδο, καθώς και η επιβολή τους. Οι πιθανές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για την ανθεκτικότητα και την ασφάλεια από την εισβολή στην Ουκρανία έχουν επίσης επισημανθεί. Επιπλέον, διεξάγονται συζητήσεις μεταξύ των μελών της ζώνης του ευρώ σχετικά με συγκεκριμένες πτυχές που την αφορούν. Κατά τους προσεχείς μήνες προγραμματίζονται περαιτέρω συζητήσεις με βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς (π.χ. με το Ευρωπαϊκό

Δημοσιονομικό Συμβούλιο) και με πανεπιστημιακούς/εμπειρογνώμονες. Επί του παρόντος, προγραμματίζονται συγκεφαλαιωτικές συζητήσεις τον Ιούλιο, τόσο σε υπουργικό επίπεδο στο Συμβούλιο (ECOFIN) όσο και μεταξύ των μελών της ζώνης του ευρώ στην Ευρωομάδα.

Με βάση τον εν εξελίξει δημόσιο διάλογο και τις συζητήσεις με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα παράσχει προσανατολισμό όσον αφορά πιθανές αλλαγές στο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης με στόχο την επίτευξη ευρείας συναίνεσης σχετικά με τη μελλοντική πορεία εγκαίρως για το 2023. Κατά την άποψη της Επιτροπής, από τις τρέχουσες συζητήσεις αναδεικνύονται ορισμένα βασικά ζητήματα για τα οποία περαιτέρω εργασίες, σε πιο συγκεκριμένη βάση, θα μπορούσαν να προετοιμάσουν το έδαφος για την επίτευξη συναίνεσης όσον αφορά το μελλοντικό δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ.

- **Η διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους και η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ.** Η διασφάλιση δημοσιονομικής βιωσιμότητας μέσω της μείωσης των υψηλών δεικτών δημόσιου χρέους με ρεαλιστικό, σταδιακό και σταθερό τρόπο είναι καίριας σημασίας. Το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ θα πρέπει να παρέχει κίνητρα για επιτυχείς μεσοπρόθεσμες στρατηγικές μείωσης του χρέους, εστιάζοντας στη δημοσιονομική εξυγίανση, την ποιότητα και τη σύνθεση των δημόσιων οικονομικών, αλλά και στην προώθηση της ανάπτυξης. Το πλαίσιο θα πρέπει να έχει συνάφεια με τις προκλήσεις του παρόντος και του μέλλοντος και να έχει κατάλληλο ρόλο στη διατήρηση επαρκούς επιπέδου επενδύσεων. Οι δημόσιες επενδύσεις θα πρέπει να διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα για τα επόμενα έτη, καθιστώντας εμφανή τη σημασία της προώθησης της καλής σύνθεσης και ποιότητας των δημόσιων οικονομικών για τη διασφάλιση βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ θα πρέπει να έχει κατάλληλο ρόλο στην παροχή κινήτρων για εθνικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση της συνοχής μεταξύ των επενδυτικών και των μεταρρυθμιστικών πολιτικών στα κράτη μέλη και μεταξύ εθνικών και ενωσιακών στόχων.
- **Η μεγαλύτερη έμφαση στη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική εποπτεία της ΕΕ φαίνεται να αποτελεί πολλά υποσχόμενη οδό.** Οι δημοσιονομικές επιδόσεις των κρατών μελών θα πρέπει να συνεχίσουν να παρακολουθούνται σε ετήσια βάση, διατηρώντας τα θετικά στοιχεία του πολυμερούς δημοσιονομικού συντονισμού. Παράλληλα, και με την επιφύλαξη σαφών κατευθύνσεων σε επίπεδο ΕΕ, η ανάληψη ευθύνης και, ως εκ τούτου, η συμμόρφωση θα μπορούσαν να ενισχυθούν εάν επιτραπούν ευρύτερα περιθώρια για τα κράτη μέλη ώστε να καθορίζουν και να εφαρμόζουν το σχέδιο δημοσιονομικής προσαρμογής τους με μεσοπρόθεσμη προοπτική, ενσωματώνοντας τα προγράμματα επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στη δημοσιονομική τους πορεία.
- **Θα πρέπει να συζητηθεί περαιτέρω ποιες πληροφορίες μπορούν να αντληθούν από τον σχεδιασμό, τη διακυβέρνηση και τη λειτουργία του ΜΑΑ.** Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στα διδάγματα όσον αφορά τη βελτίωση της ανάληψης ευθύνης, της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, της επιβολής και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των οικονομικών και δημοσιονομικών διαστάσεων, καθώς και της ενωσιακής και εθνικής διάστασης. Αξίζει να εξεταστεί η βάσει δεσμεύσεων προσέγγιση του ΜΑΑ όσον αφορά τον συντονισμό των πολιτικών, με ισχυρή εθνική ανάληψη ευθύνης για τον σχεδιασμό και τα αποτελέσματα πολιτικής, και με βάση τις εκ των προτέρων κατευθύνσεις προς τα κράτη μέλη σχετικά με τις επενδυτικές και μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα πρέπει να παραμείνει το πλαίσιο αναφοράς για την άσκηση ολοκληρωμένης εποπτείας και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης στην ΕΕ.
- **Η απλούστευση, η ενίσχυση της εθνικής ανάληψης ευθύνης και η καλύτερη επιβολή συνιστούν βασικούς στόχους.** Το ισχύον πλαίσιο βασίζεται σε μη παρατηρήσιμες μεταβλητές που είναι

ευαίσθητες στις αλλαγές και επηρεάζονται από τις κυκλικές συνθήκες. Επίσης, περιλαμβάνει ένα πολύπλοκο σύνολο ερμηνευτικών διατάξεων, συμπεριλαμβανομένων διαφόρων ρητρών ευελιξίας, που καθιστούν περίπλοκη την εφαρμογή του πλαισίου και παρεμποδίζουν τη διαφάνεια. Αυτό γεννά την ανάγκη για απλούστερους δημοσιονομικούς κανόνες με χρήση ενός ενιαίου επιχειρησιακού κανόνα σε επίπεδο ΕΕ με παρατηρήσιμους δείκτες —όπως το σύνολο των καθαρών δαπανών— προκειμένου να αξιολογείται η συμμόρφωση. Επίσης, περιλαμβάνει την εξέταση του κατά πόσον μια σαφής επικέντρωση στις «μεγάλες αποκλίσεις πολιτικής», όπως ορίζεται στη Συνθήκη, θα μπορούσε να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή του πλαισίου. Οι στόχοι αυτοί είναι αλληλένδετοι. Ειδικότερα, ένα απλούστερο πλαίσιο θα βελτιώσει την αναγνωσιμότητα της δημοσιονομικής εποπτείας της ΕΕ και, ως εκ τούτου, θα συμβάλει στη σαφέστερη επικοινωνία, στην αύξηση της ανάληψης ευθύνης, στη βελτίωση της συμμόρφωσης και στην ενίσχυση της επιβολής. Επιπλέον, σε περίπτωση που δοθεί μεγαλύτερο περιθώριο στα κράτη μέλη όσον αφορά τον σχεδιασμό των δημοσιονομικών πορειών, θα πρέπει να επιτευχθεί ισορροπία μέσω της αυστηρότερης επιβολής του πλαισίου από την Επιτροπή και το Συμβούλιο σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

5. Επόμενα βήματα

Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει τις προκαταρκτικές κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2023, οι οποίες θα επικαιροποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες, το αργότερο στο πλαίσιο της εαρινής δέσμης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου τον Μάιο του 2022. Οι μελλοντικές κατευθύνσεις θα εξακολουθήσουν να αντικατοπτρίζουν την παγκόσμια οικονομική κατάσταση, την ιδιαίτερη κατάσταση κάθε κράτους μέλους και τη συζήτηση σχετικά με το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης. Η εξέλιξη των οικονομικών προοπτικών θα παρακολουθείται στενά και θα λαμβάνεται δεόντως υπόψη. Τα κράτη μέλη καλούνται να αποτυπώσουν τις παρούσες κατευθύνσεις στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης.

Προσάρτημα

Κατάλογος πρόσθετων πινάκων που πρέπει να περιλαμβάνονται στα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών. Τα υποχρεωτικά στοιχεία επισημαίνονται με έντονους χαρακτήρες.

Πίνακας του αντικτύπου του ΜΑΑ στις προβλέψεις του προγράμματος — ΔΑΝΕΙΑ

Ταμειακές ροές από δάνεια του ΜΑΑ που προβλέπονται στο πρόγραμμα (% του ΑΕΠ)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Εκταμιεύσεις δανείων του ΜΑΑ από την ΕΕ							
Αποπληρωμές δανείων του ΜΑΑ προς την ΕΕ							
Δαπάνες που χρηματοδοτούνται από δάνεια του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας D.1							
Ενδιάμεση ανάλωση P.2							
Κοινωνικές παροχές D.62+D.632							
Δαπάνη τόκων D.41							
Επιδότησεις, πληρωτέες D.3							
Τρέχουσες μεταβιβάσεις D.7							
ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ							
Ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου P.51ζ							
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις D.9							
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ							
Λοιπές δαπάνες που χρηματοδοτούνται από δάνεια του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ) ¹							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Μείωση φορολογικών εσόδων							
Λοιπές δαπάνες με αντίκτυπο στα έσοδα							
Χρηματοοικονομικές συναλλαγές							

Πίνακας του αντικτύπου του ΜΑΑ στις προβλέψεις του προγράμματος — ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Έσοδα από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Επιχορηγήσεις του ΜΑΑ, όπως περιλαμβάνονται στις προβλέψεις εσόδων							
Εκταμιεύσεις σε μετρητά επιχορηγήσεων του ΜΑΑ από την ΕΕ							
Δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας D.1							
Ενδιάμεση ανάλωση P.2							
Κοινωνικές παροχές D.62+D.632							
Δαπάνη τόκων D.41							
Επιδότησεις, πληρωτέες D.3							
Τρέχουσες μεταβιβάσεις D.7							
ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ							
Ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου P.51ζ							
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις D.9							
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ							
Λοιπές δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του ΜΑΑ (% του ΑΕΠ) ¹							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Μείωση φορολογικών εσόδων							
Λοιπές δαπάνες με αντίκτυπο στα έσοδα							
Χρηματοοικονομικές συναλλαγές							

Πίνακας του όγκου των εγγυήσεων που εγκρίθηκαν/ανακοινώθηκαν βάσει του προγράμματος

Μέτρα	Ημερομηνία θέσπισης	Μέγιστο ύψος ενδεχόμενων υποχρεώσεων (% του ΑΕΠ)	Εκτιμώμενη απορρόφηση (% του ΑΕΠ)
Για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19			
	Μερικό σύνολο		
Άλλα			
	Μερικό σύνολο		
Σύνολο			

Σημείωση: Ο πίνακας αυτός αντικαθιστά τον πίνακα 7 του κώδικα δεοντολογίας για το ΣΣΑ.